УДК 378.091.12:615.825]-048.65:[37.017:613
DOI https://doi.org/https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.104.03

Бєлкова Т. О.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОЇ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СПРЯМОВАНОЇ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Питання якісної професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі реабілітації є актуальним сьогодні для України. У статті розкривається та аналізується зміст забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності, спрямованої на формування здоров'язберігального освітнього середовища. Система мотивації у професійній підготовці фахівців є ефективним засобом удосконалення освітнього процесу вищої школи, оволодіння компетенціями та здібностями, необхідними для подальшого професійного розвитку та саморозвитку.

Мета статті – теоретично обґрунтувати стійку позитивну мотивацію професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, спрямовану на формування здоров'язбережувального освітнього середовища..

Зазначимо, що мотивація має ґрунтовне значення для теорії і практики професійної освіти в освітньому середовищі вищої школи як система здоров'язбережувальних цінностей майбутнього фахівця. Позитивну мотивацію слід розглядати як один із факторів готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до напрямку навчання, що спонукають та спрямовують їх до успішного опанування діяльності за фахом.

Визначено найбільш значущі мотиви забезпечення стійкої позитивної мотивації науково-педагогічних працівників та майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, спрямованої на формування здоров'язбережувального освітнього середовища.

Постає питання про необхідність пошуку компромісу між обов'язковістю вирішення освітніх завдань, пов'язаних, перш за все, з досягненням необхідного рівня освіти при здоров'язбереженні всіх учасників освітнього процесу.

Доведено, що особистісна значущість здоров'я, успішність особистого досвіду здоров'язбережувальної поведінки всіх учасників освітнього процесу та акцент на індивідуальних здобутках у сфері здоров'язбережувальної діяльності є головними факторами цієї діяльності.

Ключові слова: *мотивація, здоров'я, заклад вищої освіти, фізична реабілітація, підготовка, майбутні фахівці, здоров'язбережувальне освітнє середовище.*

Сьогодні вища професійна освіта реабілітаційного профілю в Україні покликана сприяти забезпеченню та вирішенню значущих для суспільства соціально-економічних, екологічних і політичних проблем, які потребують активного розгляду на теоретичному та практичному рівнях. Основним завданням вищої професійної освіти, з точки зору окресленої проблеми, є формування у здобувачів вишу стійкого інтересу до здоров'язбережувальних питань, визнання їх актуальності і необхідності. Під впливом професійної підготовки у майбутніх фахівців з фізичної реабілітації формується погляд на здоров'язбереження як на важливе питання, спрямоване на зміцнення власного здоров'я та оточуючих [10, с. 14–15].

З огляду на негативні тенденції щодо стану здоров'я населення України державна стратегія розвитку суспільства має бути спрямована на створення здоров'язбережувального освітнього середовища. Формування здоров'язбережувального освітнього середовища майбутніх фахівців з фізичної реабілітації – складний і довготривалий процес. Він має міждисциплінарний і багатоаспектний характер, який вимагає спеціальної професійної підготовки. Її необхідно здійснювати впродовж всього періоду навчання у закладі вищої освіти (далі – ЗВО) шляхом створення відповідних педагогічних умов, що забезпечуватимуть залучення здобувачів до здоров'язберігаючого процесу [3, с. 27].

Актуальність проблеми зумовлена сучасним рівнем розвитку вищої освіти, який актуалізує педагогічні проблеми, пов'язані з формуванням здоров'язбережувального освітнього середовища через набуття майбутніми фахівцями з фізичної реабілітації спеціальності 17 (227) «Фізична терапія та реабілітація» навичок усвідомленого збереження, зміцнення, відновлення здоров'я та бережливого ставлення до нього.

Серед детермінантів, які визначають стан здоров'я, виділяють соціально-економічне становище країни, стиль життя особистості, систему надання медичних послуг, генетичну спадковість. Однак стан здоров'я залежить не тільки від біологічних факторів, навколишнього та соціального середовища, а й від того, чи становить власне здоров'я людини для нього цінність [7, с. 11].

Показовою є думка Т. К. Андрющенко про важливість усвідомлення людиною цінності здоров'я. На думку вченого, людина, яка сформувала уявлення про власне здоров'я як особистісну цінність, намагатиметься свідомо коригувати свою поведінку для збереження та зміцнення здоров'я свого та оточуючих [1, с. 16].

У світогляді українського суспільства відбувається якісні зрушення, що характеризується формуванням усвідомлення пріоритету цінності здоров'я особистості. Наслідком цієї позитивної динаміки є державні концепції та нормативні акти, які на правовому рівні відображають пріоритетні завдання та стратегії держави у сфері здоров'язбереження населення України, зокрема, Указ Президента України «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016) [13], в якому наголошується на необхідності збереження та зміцнення

здоров’язбережувального потенціалу населення, збільшення тривалості активного життя, створення умов для формування здорового способу життя [13].

Тоді як рухова активність є однією зі складових здорового способу життя. Необхідно формувати здоров’язбережувальне освітнє середовище особистості, оскільки воно не тільки формує, а й сприяє зміцненню та збереженню її здоров’я в усіх його проявах (фізичному, психічному, духовному та соціальному). Тому доцільним стає питання формування в закладах освіти здоров’язбережувального освітнього середовища, наявність якого забезпечує стан фізичного, психічного та духовного благополуччя підростаючого покоління – майбутнього нації. Оскільки більшу частину часу студентська молодь проводить у закладах освіти [6, с. 127].

Проблемі формування освітнього середовища, що сприяє здоров’язбереженню особистості, присвячені наукові праці Я. А. Берегового, Г. П. Бігар, С. Г. Дудко, Ю. О. Жук, Г. М. Мешко, О. В. Нікітенко, Н. А. Поліщук, О. В. Свиридюк та ін.; досліджували питання формування здоров’язбережувального освітнього середовища через реалізацію здоров’язбережувальних технологій в освітньому процесі Т. В. Бойко, О. М. Ващенко, Ю. О. Грицай, О. В. Кабацька, О. В. Лопатюк, В. М. Оржеховська, Л. М. Рибалко, Я. С. Старчевод, В. В. Шуба, Л. В. Шуба та ін.; з точки зору визначення основних характеристик здоров’язбережувального освітнього середовища закладу освіти, окреслення педагогічних умов його створення зверталися Н. А. Башавець, Д. Є. Вороніна, О. А. Дубасенюк, Л. В. Канішевська, С. В. Кириленко, Ю. В. Копочинська, Л. П. Сущенко та інші.

Аналіз наукових статей, присвячених порушеній проблемі, дає підстави констатувати низку проблем, а саме: маючи соціальні потреби у вихованні здорового покоління, майбутні фахівці з фізичної реабілітації не мають достатнього рівня усвідомлення важливості здоров’язбережувальних знань, навичок та умінь; виявлено низький рівень особистісного здоров’я, що є наслідком необізнаності педагогів освітніх установ у питаннях впровадження здоров’язбережувальних технологій в освітній процес.

Позитивне ставлення до свого здоров’я, а саме: володіння засобами фізичного самовдосконалення, самопідтримки та самоконтролю; знання та застосування правил особистої гігієни, вміння піклуватися про власне здоров’я, особисту безпеку, володіння засобами надання першої допомоги; володіння елементами психологічної грамотності, сексуальної культури та поведінки; знання чинників позитивного впливу здорового способу життя на загальний стан організму; вміння вибирати індивідуальні засоби та методи розвитку своїх фізичних, психічних та особистісних якостей сприятимуть формуванню здоров’язбережувального освітнього середовища у майбутніх фахівців з фізичної реабілітації [12, с. 26].

Процес професійної підготовки високоосвіченого фахівця залежить як від середовища та близького оточення, в якому він формується, так і від конкретних умов, в яких протікає освітній процес. На наш погляд, одним з важливих шляхів вирішення цієї проблеми є впровадження комплексу педагогічних умов. Тому для проведення ґрунтовного аналізу необхідно серед сукупності існуючих педагогічних умов виділити ті, що забезпечують багатогранний процес професійної підготовки кваліфікованого майбутнього фахівця за спеціальністю 17 (227) «Фізична терапія та реабілітація».

Метою статті є теоретичне обґрунтування забезпечення стійкої позитивної мотивації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, спрямованої на формування здоров’язбережувального освітнього середовища у закладі вищої освіти.

XXI століття відзначається тим, що на державному рівні перед вищою освітою ставиться завдання забезпечити умови для особистісного розвитку майбутніх фахівців з фізичної реабілітації та їх професійної підготовки, що, закономірно, потребує сучасного науково-методичного осмислення та на всіх рівнях практичної реалізації ефективних і обов’язково суспільно схвалюваних стратегій професійного розвитку в неоднозначних реаліях сьогодення.

Основу професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичної реабілітації, як ми зазначаємо у нашому дослідженні, складають методологічні підходи, які забезпечують можливість гнучко змінювати концептуальні засади відтворення складної, цілеспрямованої і динамічної системи підготовки фахівців, а також розроблювати комплекс педагогічних умов для формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок, досвіду професійної діяльності.

Педагогічні умови формування здоров’язбережувального освітнього середовища в закладах вищої освіти ми розглядаємо як взаємопов’язану сукупність компонентів освітнього процесу, від яких залежить ефективність формування здоров’язбережувальної компетентності, збереження та зміцнення усіх складових здоров’я та готовність здобувача закладу вишу до збереження і зміцнення здоров’я впродовж життя [5, с. 653].

Педагогічні умови є важливою категорією дидактики, яка відображає сукупність, спеціально спроєктованих процедур (заходів) щодо якісної підготовки майбутнього фахівця. Вони мають свій вплив на змістовий та процесуальний складники освітнього процесу, сприяють належному практичному застосуванню дидактичних закономірностей та принципів навчання, ефективному функціонуванню й розбудові освітньої системи, гарантують високу якість підготовки й усебічний розвиток здобувачів вищої освіти. Багато науковців під терміном «педагогічні умови» розуміють інгредієнти педагогічного процесу, що визначають організацію здоров’язбережувального освітнього середовища, в якому будується співпраця викладача та здобувача й реалізуються освітні завдання. Педагогічні умови реалізуються в освітньому процесі, активізуючи його суб’єктів, що призводить до підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього фахівця [14, с. 231].

Ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації безпосередньо залежить від її мотиваційно-установчої сфери, що може навіть частково компенсувати недоліки організації формування здоров'язбережувального освітнього процесу. Тому для здійснення продуктивної професійної діяльності майбутній фахівець повинен відчувати відповідну потребу, яка стимулює формування у нього належних мотивів та установок [9, с. 97].

Зазначимо, що мотивація є однією з найважливіших проблем вітчизняної та зарубіжної психології та педагогіки. Забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності, спрямованої на формування здоров'язбережувального освітнього середовища слід розглядати як одну з педагогічних умов нашого наукового дослідження. Ця умова є визначальною, оскільки мотивація сприяє професійному розвитку здобувачів вишу, підтримує прагнення йти до поставленої мети та досягати її.

Для теорії та практики професійної освіти в здоров'язбережувальному освітньому середовищі вищої школи як системи здоров'язбережувальних цінностей майбутнього фахівця – це має особливе значення.

Мотив є внутрішнім спонуканням до діяльності, що задовольняє об'єктивні потреби та інтереси майбутніх фахівців з фізичної реабілітації в процесі їх професійної підготовки. Позитивну мотивацію слід розглядати, як систему, що складається із взаємопов'язаних і супідрядних мотивів діяльності та виступає свідомим визначаючим фактором поведінки особистості. При цьому мотив виступає як причина вибору дій і вчинків.

Серед них можна виділити методи організації та проведення освітнього процесу, які передбачають взаємодію викладача та здобувача вишу, структуру та послідовність подання інформації з теорії та практики професійної підготовки майбутнього фахівця, використання завдань проблемного характеру. Управління процесом формування мотивації майбутніх фахівців з фізичної реабілітації здійснюється за допомогою передачі певної бази знань та навичок, що може слугувати підґрунтям для прийняття рішення на користь тих або інших цінностей. При цьому відбувається зіставлення власної системи цінностей із загальнозначущими нормами та ідеалами. Майбутній фахівець із фізичної реабілітації як особистість і професіонал у своїй діяльності має враховувати не лише свої потреби та можливості, а й потреби інших людей.

У контексті нашого дослідження саме педагогічні умови формування здоров'язбережувального освітнього середовища становлять науковий інтерес в забезпеченні стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності.

Характерними ознаками цієї педагогічної умови є такі:

1) Врахування особистісного потенціалу, інтересів та переваг майбутніх фахівців з фізичної реабілітації в рамках викладання навчальної дисципліни «Основи фізичної терапії та реабілітації». Це обумовлює відмову від жорсткої регламентації занять та забезпечує індивідуальну освітню траєкторію. Вона формується шляхом визначення власних освітніх цілей, а також вибору суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними:

– форм здобуття вищої освіти;
– навчальних планів та програм;
– навчальних дисциплін (інтегрованих курсів), інших освітніх компонентів, у тому числі вибіркових, і рівнів їх складності;
– форм організації освітнього процесу, методів, засобів навчання.

2) Формування ціннісного ставлення до збереження власного здоров'я як пріоритетної мети в перспективі майбутньої професійної діяльності, з урахуванням вимог до здоров'я та фізичної підготовленості, які визначаються обраною професією, піклування про здоров'я оточуючих як важливого чинника особистого благополуччя.

3) Оновлення та вдосконалення матеріально-технічної бази ЗВО для теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації відповідно до сучасних світових тенденцій та напрямків, забезпечення найбільш ефективного використання вже наявної у закладі матеріально-технічної бази.

4) Проведення в ЗВО агітаційно-роз'яснювальної та профілактичної роботи щодо збереження здоров'я особистості, яка передбачає активний обмін новою інформацією та сучасними розробками з проблем здоров'я; виготовлення та демонстрація агітаційних відеороликів та презентацій з напрямків здоров'язбережувальної діяльності, що проводиться в університеті, та методів зміцнення здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу.

5) Стимулювання найбільш активних здобувачів освіти та формування у них позитивної мотивації щодо здоров'язбереження (фінансування участі здобувачів освіти у Всеукраїнських та міжнародних конференціях, нарахування цим здобувачам бонусних балів до заліку з «Базові основи фізичної терапії та реабілітації» та додаткових балів до рейтингу) [4, с. 57].

Забезпечення стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності, спрямованої на формування здоров'язбережувального освітнього середовища потребує розроблення й реалізації відповідної системи, у якій забезпечено єдність змістових, функціональних та особистісних підсистем, орієнтованих на формування здоров'язбережувальної компетентності учасників освітнього процесу, установки їх на здоров'я і здоровий спосіб життєдіяльності.

Створення означеного середовища має передусім забезпечувати здатність здобувачів закладу вищої освіти успішно здійснювати здоров'язбережувальну й оздоровчу діяльність, усвідомлювати цінності здоров'я, значущість здорового способу життя та вироблення звичок дотримання такого способу життя на практиці [8, с. 32].

Насамперед здоров’язбережувальне освітнє середовище має відповідати структурі когнітивної (пізнавальної) сфери здобувачів вишу, забезпечувати можливість вільного розвитку всіх видів її діяльності. Для розвитку стійкої позитивної мотивації майбутніх фахівців з фізичної реабілітації потрібно: середовище, що стимулює, і цілеспрямований вплив через систему педагогічних прийомів. Тому абстрактні умови педагогічного стимулювання на заняттях варто поєднувати з використанням широкого спектру методичних прийомів, які «безпосередньо працюють» на мотиваційний компонент заняття.

Так, для забезпечення стійкої позитивної мотивації поряд із традиційними методами та формами навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації варто застосовувати такі інноваційні технології, як інтерактивні, мультимедійні, технології проблемного навчання, ігрові та ситуаційні технології, тренінги, а також технології майстер-класів. Використання здоров’язбережувальних технологій в освітньому процесі майбутніх спеціалістів слід розглядати як фактори, що позитивно впливають на ефективність методичної підготовки здобувачів вишу у процесі майбутньої професійної діяльності [2, с. 396].

Апробація дослідницьких властивостей і творчого потенціалу фахівця з фізичної реабілітації в контексті функціонуючого експериментального здоров’язбережувального освітнього середовища дає змогу визначити основні критерії професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, здатних виявляти та відновлювати здібності та фізичний стан особистості та й дійсно бути фасилітатором для тих, хто потребує допомоги [11, с. 77].

Таким чином, особистісна значущість здоров’я, успішність особистого досвіду здоров’язбережувальної поведінки всіх учасників освітнього процесу та акцент на індивідуальних здобутках у сфері здоров’язбережувальної діяльності є головними факторами цієї діяльності. Усе це тісно пов’язано з мотиваційною складовою майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності, спрямованої на формування здоров’язбережувального освітнього середовища у вищій школі.

Висновки

1. Здоров’язбережувальне освітнє середовище передбачає спрямованість методів, форм, засобів, принципів організації освітнього процесу на забезпечення максимального розвитку навчально-пізнавальних можливостей здобувачів вишу та саморозвитку суб’єктів.
2. Можливості викладача щодо впливу на зовнішнє середовище обмежені, однак створення та адаптація здоров’язбережувального освітнього середовища відтикає можливості для реалізації здоров’язбережувальної системи.
3. Отже, постає питання про необхідність пошуку компромісу між обов’язковістю вирішення освітніх завдань, пов’язаних, насамперед, з досягненням необхідного рівня освіти при здоров’язбереженні всіх учасників освітнього процесу.
4. На нашу думку, володіння здоров’язбережувальними технологіями є необхідною та обов’язковою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до формування здоров’язбережувального середовища.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в подальшому плануванні практичної перевірки впливу певних педагогічних умов на формування методичної готовності до застосування здоров’язбережувальних технологій.

Використана література:

1. Андрющенко Т. К. Теоретичні аспекти проблеми формування здоров’язбережувальної компетентності. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. № 1(19). С. 11–20.
2. Беспалова О. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії до впровадження фізкультурно-оздоровчих технологій. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 5(79). С. 390–398. https://doi.org /10.24139/2312–5993/2018.05/390-398
3. Ворохаєв О. А. Педагогічні умови формування здоров’язбережувальної компетентності майбутніх соціальних працівників. *Теорія і методика професійної освіти. Інноваційна педагогіка*. Вип. 25. Т. 2. 2020. С. 27–31. https://doi.org/ 10.32843/2663- 6085/2020/25-2.5
4. Годун Н. Впровадження здоров’язбережувальних технологій в умовах ВНЗ: сучасний стан та перспективи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. 2012. № 27. С. 55–59.
5. Гулько Т. Ю., Косяк О. В. Професіоналізація майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту на засадах синергетичного підходу. *Вісник науки та освіти* (*Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»*). 2023. № 11(17) С. 651–662. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-651-661
6. Гулько Т. Ю. Формування здоров’язбережувального освітнього середовища в умовах закладу вищої освіти. *Сучасні досягнення та перспективи науки та освіти* : матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. Житомир, Research Europe, 2024. С. 127–129.
7. Індекс здоров’я. Україна – 2018 : Результати загальнонаціонального дослідження / укл. Степурко Т. Г. та інші. Київ, 2018. 172 с.
8. Кабацька О. В. Система формування здоров’язбережувального освітнього середовища в класичних університетах : дис. … д-ра пед. наук : 13.00.07. Харків, 2020. 533 с. URL : https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7865/
9. Лашук Н. М. Інформаційно-комунікативна компетентність майбутніх фахівців як складова професійної компетентності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2016. Вип. 135. С. 96–99.
10. Педагогіка здоров’я : збірник наукових праць VII *Всеукраїнської науково-практичної конференції* : в 2 т. / ред. колегія : С. М. Шкарлет та ін. Чернігів, 2017. Т. 1. 595 с.

11. Рейпольська О. Д. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти : технології проектування : навч.-метод. посіб. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 222 с.
12. Ткачук О. Г. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів в освітньому процесі з фізичного виховання : дис. … канд. пед. наук: 13.00.04. Київ : Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, 2019. 274 с.
13. Указ Президента України. Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація. Документ 42/2016. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016#n14
14. Фастівець А. В. Теорія і практика підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії у процесі вивчення природничих дисциплін : дис.... д-ра пед. наук: 13.00.04. Полтава, 2024. 566 с. URL : http://pnpu.edu.ua/wpcontent/uploads/2024/03/dysertacziya_fastivecz_25.03.pdf

References:

1. Andryushhenko T. K. (2012). Teoretychni aspekty problemy formuvannya zdorov'yazberezhuval'ynoyi kompetentnosti. *Pedaghoghichni nauky : teoriya, istoriya, innovaciyni tekhnologhiyi* [Theoretical aspects of the problem of formation of healthcare-saving competence. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*], Issue 1(19). S. 11-20. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka [in Ukrainian].
2. Bespalova O. (2018). Pedahohichni umovy pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv likuval′noyi fizkul′tury ta erhoterapiyi do vprovadzhennya fizkul′turno-ozdorovchykh tekhnolohiy [Pedagogical conditions for the training of future specialists in physical therapy and occupational therapy for the introduction of physical culture and health technologies]. *Pedaghoghichni nauky : teoriya, istoriya, innovaciyni tekhnologhiyi*. Issue 5 (79). S. 390-398. URL : https://doi.org /10.24139/2312–5993/2018.05/390-398 [in Ukrainian].
3. Vorokhaiev O. A. (2020). Pedahohichni umovy formuvannya zdorov'yazberezhuval′noyi kompetentnosti maybutnikh sotsial′nykh pratsivnykiv [Pedagogical conditions for the formation of healthcare competence of future social workers]. *Teoriya i metodyka profesiynoyi osvity. Innovatsiyna pedahohika*. Issue 25. Vol. 2. S. 27-31. https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-2.5 [in Ukrainian].
4. Huodong N. (2012). Vprovadzhennya zdorov'yazberihayuchykh tekhnolohiy u VNZ : suchasnyy stan ta perspektyvy [Implementation of healthcare technologies in higher education institutions: current state and prospects]. *Humanitarnyy visnyk DVNZ "Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni Hryhoriya Skovorody"*. Issue 27. S. 55–59. [in Ukrainian].
5. Gulko T. Yu., Kosyak O. V. (2023). Profesionalizatsiya maybutnikh fakhivtsiv fizychnoyi kul′tury i sportu na osnovi synerhetychnoho pidkhodu [Professionalization of future specialists in physical culture and sports based on a synergistic approach]. *Visnyk nauky i osvity (Seriya "Filolohiya", Seriya "Pedahohika", Seriya "Sotsiolohiya", Seriya "Kul'tura i mystetstvo", Seriya "Istoriya ta arkheolohiya")*. Issue 11(17). S. 651-662. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-651-661 [in Ukrainian].
6. Gulko T. Yu. (2024). Formuvannya zdorov″yazberihayuchoho osvitn′oho seredovyshcha u VNZ [Formation of a health-preserving educational environment in a higher education institution]. *Suchasni dosyahnennya ta perspektyvy nauky ta osvity* : materialy II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. Zhytomyr, Research Europe. S. 127–129 [in Ukrainian].
7. Indeks zdorovia. Ukraina – 2018 [Health Index. Ukraine – 2018] : Rezultaty zahalnonatsionalnoho doslidzhennia / Ukl. Stepurko T. H. ta inshi. Kyiv. 172 s. [in Ukrainian].
8. Kabatska O. V. (2020). Systema formuvannya zdorov'yazberezhuval′noho osvitn′oho seredovyshcha v klasychnykh universytetakh [The system of forming a health-preserving educational environment in classical universities] : dys. … d-ra ped. nauk, Kharkiv. 533 s. URL : https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7865/ [in Ukrainian].
9. Lashuk N. M. (2016). Informatsiyno-komunikatyvna kompetentnist′ maybutnikh fakhivtsiv yak skladova profesiynoyi kompetentnosti [Information and communicative competence of future specialists as a component of professional competence]. *Visnyk Chernihivs'koho nats. ped. universytet. Seriya : Ped. Nauky*. Issue 135. S. 96–99 [in Ukrainian].
10. Pedahohika zdorovia [Health Pedagogy] (2017) : zbirnyk naukovykh prats *VII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* : v 2 t. / red. kolehiia : S. M. Shkarlet ta in. Chernihiv. T. 1. 595 s. [in Ukrainian].
11. Reipolska O. D. (2022). Osvitnye seredovyshche zakladu doshkil′noyi osvity : tekhnolohiyi proyektuvannya [Educational environment of a preschool educational institution: design technologies] : navch.-metod. posib., Kropyvnytskyi : Imeks-LTD, 222 s. [in Ukrainian].
12. Tkachuk O. G. (2019). Formuvannya zdorov`yazberezhuval′noyi kompetentnosti maybutnikh likariv v osvitn′omu protsesi z fizychnoho vykhovannya [Formation of health-preserving competence of future doctors in the educational process of physical education] : dys. … kand. ped. nauk. Kyiv. 274 s. [in Ukrainian].
13. Ukaz Prezydenta Ukrainy. Pro Natsionalnu stratehiiu z ozdorovchoi rukhovoi aktyvnosti v Ukraini na period do 2025 roku "Rukhova aktyvnist – zdorovyi sposib zhyttia – zdorova natsiia [Decree of the President of Ukraine. On the National Strategy for Health-Promoting Physical Activity in Ukraine for the Period Until 2025" Physical Activity – Healthy Lifestyle – Healthy Nation]. Dokument 42/2016. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016#n14 [in Ukrainian].
14. Fastivets A. V. (2024). Teoriya i praktyka pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoyi terapiyi ta erhoterapiyi u protsesi vyvchennya pryrodnychykh dystsyplin [Theory and practice of training specialists in physical therapy and occupational therapy in the process of studying natural disciplines] : dys.... d-ra ped. Nauk. Poltava. 566 s. URL : http://pnpu.edu.ua/wpcontent/uploads/ 2024/03/dysertacziya_fastivecz_25.03.pdf [in Ukrainian].

T. Bielkova. Ensuring sustainable positive motivation for professional training of future physical rehabilitation specialists aimed at forming a health-preserving educational environment.

The issue of high-quality professional training of future specialists in the field of rehabilitation is relevant today for Ukraine. The article reveals and analyzes the content of ensuring sustainable positive motivation of future specialists in physical rehabilitation for professional activity aimed at forming a health-preserving educational environment. The motivation system in professional training of specialists is an effective means of improving the educational process of higher education, mastering the competencies and abilities necessary for further professional development and self-development.

The purpose of the article *is to theoretically substantiate sustainable positive motivation of professional training of future specialists in physical rehabilitation, aimed at forming a health-preserving educational environment.*

It should be noted that motivation is of fundamental importance for the theory and practice of professional education in the educational environment of higher education as a system of health-preserving values of the future specialist. Positive motivation should be considered as one of the factors of readiness of future physical rehabilitation specialists for the direction of study, which motivate and direct them to successfully master their activities in the specialty.

The most significant motives for ensuring stable positive motivation of scientific and pedagogical workers and future physical rehabilitation specialists aimed at forming a health-preserving educational environment have been identified.

Therefore, the question arises of the need to find a compromise between the obligation to solve educational tasks related, first of all, to achieving the required level of education while preserving the health of all participants in the educational process.

It has been proven that the personal significance of health, the success of personal experience of health-preserving behavior of all participants in the educational process, and the emphasis on individual achievements in the field of health-preserving activities are the main factors of this activity.

Key words: *motivation, health, institution higher education, physical rehabilitation, training, future specialists, health-preserving educational environment.*

УДК 373.5.091.313.016:811.111]:316.61-053.6
DOI https://doi.org/https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.104.04

Бойчук В. С.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНГЛОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ

У статті репрезентовано інтерактивний інструментарій англомовної підготовки у контексті формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови. Зокрема, розкривається значення таких понять як інтеракція, інтерактивне навчання, компоненти інтерактивного навчання. Схарактеризовано визначення поняття «інтерактивний інструментарій» у контексті формування міжкультурної компетентності підлітків. Розглянуто характеристики інтерактивного навчання при формуванні міжкультурної компетентності учнів на уроках англійської мови.

Презентовано структуру інтерактивного уроку, яка складається з п’яти елементів. Було визначено інтерактивний педагогічний інструментарій міжкультурної спрямованості, що представлений відповідними інтерактивними методами (кооперативні: «Робота в парах», «Робота в трійках», «Діалог», «Синтез думок», «Спільний проєкт», «Пошук інформації»; колективно-групові: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Дерево розв’язань», «Ажурна пилка», «Case-study», «Колажування», «Панельна дискусія»; ситуативного моделювання: імітаційні ігри, рольова гра) і формами навчання (групова та командна). Виокремлено найбільш ефективні інтерактивні методи та форми для ефективного формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови. Акцентовано увагу на чотирьох послідовних і взаємозалежних етапах, виділених американським вченим Дэвідом Колбом для врахування при формуванні міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови. Наголошено на важливості поступового створення на уроках англійської мови імітації англійського середовища. З’ясовано роль інформаційно-комунікаційних технологій при формуванні міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови.

Ключові слова: *інтеракція, інтерактивне навчання, міжкультурна компетентність підлітків, уроки англійської мови, інтерактивний інструментарій, інтерактивні методи, інтерактивні форми, інформаційно-комунікаційні технології.*

Сучасна політика України спрямована на розширення міжнародних контактів, розвиток ринкових відносин, зміцнення політичних, економічних та культурних взаємозв’язків з іншими країнами, зумовлює необхідність вивчення здобувачами освіти іноземних мов, які стають основним засобом адаптації до сучасних умов мультикультурного суспільства. У контексті цих тенденцій суспільного розвитку надзвичайно важливим є уміння визначати культурні особливості народів для розуміння один одного й одночасно досягати взаємного визнання. Враховуючи Рекомендації Європейського Парламенту та Ради «Про основні компетентності для навчання протягом усього життя» (2006 р.) [16], в Законі України «Про освіту» (2017 р.) закріплено обов’язок нашої держави сприяти вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти, а також визначено, що метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості [6]. У зв’язку з цим пріоритетним завданням сучасної педагогічної освіти України є дієве формування міжкультурної компетентності підлітків для ефективної взаємодії з представниками інших країн, шанобливого ставлення до їх культури, звичаїв, традицій, встановлення взаєморозуміння та утвердження толерантності у взаємовідносинах. Однією з умов формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови є використання інтерактивного інструментарію англомовної підготовки.